

Фахівці назвали топ-6 не пов'язаних із війною причин незаконних рубок дерев

Вони наголосили, що негативний вплив широкомасштабного вторгнення на біорізноманіття виходить далеко за межі лінії фронту

Експерти Української природоохоронної групи (УПГ) визначили 6 головних причин проведення незаконних вирубок, не пов'язаних із війною. Серед них зміни у законодавстві, послаблення контролю діяльності лісівників та скасування обов'язку проводити біологічні дослідження перед розробкою планів лісовпорядкування.

Повний перелік фахівці опублікували на сайті УПГ.

Першою причиною спеціалісти назвали численні зміни до законодавства, внесені українським урядом у 2022-2023 рр. у рамках кампанії зі збільшення обсягів лісозаготівлі для підтримки економіки. Ці зміни були спрямовані на усунення природоохоронних заборон на вирубку.

Зараз ДП "Ліси України" не приховує планів збільшити лісозаготівлю і вживає для цього активних заходів, включно із будівництвом нових лісових доріг. Починаючи з 2022 р. ліси стало легше перетворити на територію під забудову, ведення сільськогосподарської діяльності чи для використання в інфраструктурних проєктах.

Друга причина з'явилася у 2022 р., коли контроль за діяльністю лісівників значно послабився. Фахівці нагадали, що до 2023 р. діяв мораторій на перевірки Державної екологічної інспекції України. Зараз для проведення перевірок Держекоінспекція має отримати дозвіл від Міндовкілля та природних ресурсів України й, у більшості випадків, Міністерство такі дозволи не видає. Отже, перевірки практично не проводяться і незаконні рубки проходять непоміченими.

Третьою причиною стало призупинення "сезону тиші" – законодавчої заборони на вирубку в період гніздування птахів. Чиновники це аргументували потребою "підвищити обороноздатність країни", зокрема й у тилі регіонах.

Четвертою причиною експерти назвали тимчасове скасування обов'язку проводити біологічні дослідження перед розробкою планів лісовпорядкування. Його запровадив уряд у лютому 2023 р. Раніше відповідно до цих планів визначався дозволений для заготівлі обсяг деревини для певної ділянки лісу на наступні 10 років.

Причина п'ята: публічна інформація про місця проведення рубок зараз недоступна. Зокрема в глибокому тилу, і це навряд чи пов'язано з обороноздатністю держави.

Як шосту причину, фахівці УПГ зазначили відсутність фізичного доступу до лісів. Вони розповіли, що у 2022 і 2023 рр. обласні адміністрації часто забороняли людям ходити до лісу, включно з областями на заході України. Ця обставина також ускладнює відстеження та боротьбу з незаконною вирубкою лісу.

Днями розповідалося про новий законопроект, який у разі прийняття дозволить вирубувати ліси з рентабельністю 2400%.

Джерело: unp.org.ua

Світовий суд визнав недостатність Паризької угоди для протидії глобальному потеплінню

Це рішення стало значним проривом для малих острівних держав, яким загрожує підвищення рівня моря, спричинене глобальним потеплінням

Міжнародний трибунал із морського права постановив, що парникові гази є забрудненням морського середовища. Він зобов'язав держави світу контролювати і скорочувати викиди, які сприяють зміні клімату, і встановив конкретні вимоги до їхньої оцінки впливу на навколишнє середовище.

У вівторок, 21 травня, міжнародний морський суд у своєму першому рішенні, пов'язаному з кліматом, заявив: викиди від викопного палива та інших газів, що спричиняють потепління планети, які поглинаються океаном, є забрудненням морського середовища. І хоча цей висновок судового органу має рекомендаційний характер, але він може стати прецедентом для розгляду справ в інших країнах.

“Сьогодні відбулося те, що право і наука зустрілися в цьому трибуналі, і обидва перемогли”, – сказала Шеріл Базард, посол Багамських островів, однієї з 9 острівних держав Карибського басейну і Тихого океану, які звернулися до суду з проханням висловити його думку.

У заключному документі також йдеться про те, що країни світу повинні вийти за рамки вимог знакової Паризької угоди 2015 року, щоб захистити морське середовище і держави, які від нього залежать. Зазначається, що скорочення викидів парникових газів повинні встановлюватися об'єктивно, на основі найкращих наявних наукових даних та відповідних міжнародних правил і стандартів, таким чином, встановлюючи вищу планку, ніж це було зроблено в Паризькій угоді.

“Для тих, хто ховається за слабкими сторонами міжнародних кліматичних договорів, ця думка чітко дає зрозуміти, що дотримання лише Паризької угоди недостатньо”, – сказала Ніккі Райш, директорка Центру міжнародного екологічного права. Суд постановив, що держави мають юридичне зобов'язання контролювати і скорочувати викиди, які сприяють зміні клімату, і встановив конкретні вимоги до їхньої оцінки впливу на навколишнє середовище.

Але варто зазначити, що Китай, найбільший у світі забруднювач навколишнього середовища вуглецем, стверджував у суді, що Трибунал не має загальних повноважень видавати консультативні висновки. Він заявив, що це може призвести до фрагментації міжнародного права. Тому виконання рішення суду цим глобальним гравцем наразі під дуже великим питанням.

Джерело: Reuters

У світі відзначають Міжнародний день біологічного різноманіття

З початком повномасштабного вторгнення перед Україною постали безпрецедентні виклики, адже бойовими діями знищені цілі екосистеми з їхніми мешканцями

22 травня щорічно відзначається Міжнародний день біологічного різноманіття. Він покликаний підвищити обізнаність про важливість біологічного різноманіття та загрози, з якими воно стикається.

Стійкість екосистем нашої планети залежить від кількості видів, які їх населяють. Чим їх більше, тим вищі можливості протидії несприятливим умовам. За дослідженнями, регіони з високим рівнем біорізноманіття володіють багатшими природними ресурсами, а також здатні швидше впоратися з наслідками стихійних лих. Тому так важливо в Україні зберегти якомога більшу кількість видів рослин та тварин, особливо в умовах повномасштабної війни.

196 країн-учасниць Конвенції з охорони біорізноманіття (у межах Куньмінської-Монреальської Глобальної Рамкової програми), зокрема й Україна, взяли на себе зобов'язання щодо збереження чисельності видів. Серед них – досягти основних показників зі збереження біорізноманіття до 2030 року:

- зупинити втрату ключових для біорізноманіття територій;
- відновити 30% деградованих екосистем;
- надати природоохоронний статус 30% території суші, прісних та морських вод держави;
- уповільнити поширення і скоротити популяції інвазійних видів дерев на 50%;
- залучати понад 200 млрд доларів для впровадження національних стратегій та планів дій зі збереження біорізноманіття щорічно.

Біологічне різноманіття охоплює всі живі організми, від рослин і тварин до грибів і бактерій. Воно є життєво важливим для нашого здоров'я, добробуту та економіки. Біологічне різноманіття забезпечує нас їжею, водою, повітрям, ліками та іншими ресурсами. Воно також відіграє важливу роль у регуляції клімату, запобіганні повеням і захисті ґрунту.

На жаль, біологічне різноманіття на нашій планеті стрімко втрачається. За останні 50 років темпи вимирання видів зросли у виняткові 100 разів. Близько 60% екологічних систем

деградує або використовується бездумно, що зумовлює втрату біологічного різноманіття і призводить до важких наслідків. Це пов'язано з діяльністю людини та спричиненими нею змінами клімату.

Добірка цікавих фактів про Міжнародний день біологічного різноманіття:

- Цей день був проголошений Генеральною Асамблеєю ООН у 1992 році.

Темою цього річного свята стала тема «Наші рішення в природі».

Міжнародний день біологічного різноманіття спочатку був призначений на дату 29 грудня, коли набрала чинності Конвенція з біологічного різноманіття. Проте така дата виявилася не дуже зручною для проведення міжнародного дня, адже на кінець грудня в багатьох державах припадають національні свята. Тому в 2000 р. вирішили проводити Міжнародний день біологічного різноманіття 22 травня — у дату, яка відповідає представленню Конвенції з біологічного різноманіття.

- Понад 190 країн світу беруть участь у відзначенні цього дня.

- В Україні Міжнародний день біологічного різноманіття відзначається з 2000 р.

У 2022 р. Верховна Рада України прийняла “Національну стратегію збереження біологічного різноманіття до 2030 р.”.

Що кожен із нас може зробити, аби допомогти захистити біологічне різноманіття?

1. Зменшуйте своє споживання: купуйте менше речей, використовуйте менше енергії та води. Намагайтеся планувати свої закупки продуктів харчування, щоб потім не викидати їжу.
2. Віддавайте перевагу екологічно чистим продуктам, місцевим продуктам, компостуйте харчові відходи.
3. Захищайте власне середовище існування: не смітіть, висаджуйте дерева, беріть участь у заходах з упорядкування довкілля.
4. Підтримуйте організації, які працюють над збереженням біологічного різноманіття. Можна допомогти їм фінансово або стати волонтером.
5. Розповідайте своїм друзям і родині про важливість біологічного різноманіття.

Джерело: ecorpolitic

Проект закону про відходи електронного обладнання перейшов у фінальну стадію

Екопосадовці стверджують, що його ухвалення дозволить Україні нарешті навести лад у сфері електронних відходів

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України розробило проект Закону “Про електричне та електронне обладнання та відходи електричного та електронного обладнання”. Зараз він проходить фінальну стадію громадського обговорення.

Про це повідомило Міндовкілля.

Проект Закону «Про електричне та електронне обладнання та відходи електричного та електронного обладнання» міністерство оприлюднило 26 грудня 2023 р. Він визначає правові, економічні й організаційні засади у сфері управління електричним та електронним обладнанням і відходами електричного та електронного обладнання.

Документ розроблений для забезпечення екологічної безпеки, запобігання негативно-го впливу цих відходів на здоров'я людей та навколишнє природне середовище. Він передбачає запровадження системи розширеної відповідальності виробника, встановлення роздільного збирання та рециклінгу відходів електричного та електронного обладнання, контролю за їх утворенням і обробленням, та повернення в економічний обіг вторинної сировини.

До відходів електричного та електронного обладнання (ВЕЕО) належать мобільні телефони, холодильники, чайники, телевізори, електронні сигарети, іграшки, спортивні гаджети тощо.

Основна проблема полягає в тому, що тем-

пи зростання кількості ВЕЕО в 5 разів швидші, ніж темпи їх переробки. Наприклад, у 2022 р. лише 22,3% електронних відходів було зареєстровано як належно зібрані та перероблені.

Шалений споживчий попит на гаджети та іншу електроніку у світі та в Україні зокрема спричинив справжнє сміттєве “цунамі”. Так, у 2022 р. утворилося 62 млн т електронних відходів, які можуть заповнити 155 мільйонів 40-тонних вантажівок. Якщо їх поставити в один ряд, цього буде достатньо, щоб обігнути Землю по екватору.

Додатковим негативним фактором є те, що термін використання електричної та електронної техніки зазвичай досить короткий, оскільки технології швидко змінюються, а ремонт виробниками у більшості випадків не передбачений.

За прогнозами, у 2030 р. у світі утвориться понад 82 млн тонн відходів цього виду. Це на 33% більше, ніж у 2022 р.

За підрахунками Global E-waste Monitor, покращення управління електронними відходами може дати глобальний чистий прибуток (тобто з урахуванням вартості переробки) близько 38 млрд доларів.

На початку року повідомлялося, що розробка та подання законопроєкту “Про відходи електричного та електронного обладнання” внесена у плані пріоритетних дій Міндовкілля на червень 2024 року. Цим же документом на липень заплановане розроблення та подання законопроєкту “Про батареї, акумулятори та відходи батарей і акумуляторів”.

Джерело: ecopolitic

На Закарпатті запрацював новий цех із виробництва вітротурбін

Це ще один крок до посилення стійкості та надійності енергетичної системи України

Компанія “Френдлі Віндтехнологі” запустила в роботу новозбудований цех, який вироблятиме до 20 вітроенергетичних установок (ВЕУ) на рік із одиничною потужністю від 4,8 до 5,5 МВт.

Про це виробник ВЕУ повідомив на власній сторінці у Facebook.

ТОВ “Френдлі Віндтехнологі” на сьогодні є єдиним національним виробником ВЕУ мультимегаватного класу.

Після початку повномасштабного вторгнення підприємство, як частина групи компаній ТОВ “УК “Вітряні парки України”, було вимушене релокувати свої виробничі потужності на Закарпаття.

«Наша нова виробнича лінія для виготовлення вітроенергетичних установок (ВЕУ) готова до роботи! Ми нарощуємо свої потуж-

ності, щоб задовольнити зростаючий попит на чисту енергію», – оголосили у компанії.

Загалом амбітний пакет проєктів компанії передбачає будівництво понад 500 МВт потужностей.

Як повідомлялося у січні, ТОВ “УК “Вітряні парки України” розпочало будівництво першої ВЕС на території Закарпатської області загальною потужністю близько 80 МВт.

Першу вітротурбіну з потужністю 4,8 МВт встановили у межах вітропарку “Островський” у Нижньоворітській громаді, що на кордоні Львівської та Закарпатської областей.

Джерело: ecopolitic

Ліс замість водосховища: відновлення території після підриву Каховської ГЕС

Фахівці постійно стежать за змінами в екосистемах ложа дна на місці штучної водойми

Дно Каховського водосховища, яке оголилося після підриву дамби Каховської ГЕС, за рік, що пройшов після цієї техногенної катастрофи, суцільно вкрилося молодим лісом із верби білої. До неї приєдналися як типові види флори степових плавнів, так і нові для цієї місцевості види.

Про це в сюжеті телеканалу “Суспільне Дніпро” розповів еколог Вадим Манюк, доцент Дніпровського державного аграрно-економічного університету.

Фахівець каже, що було абсолютно очікувано, що саме це дерево займе таку позицію в плавнях. Річ у тім, що верба біла – піонер. Вона завжди першою розселяється по річкових долинах і вздовж водойм на піщаних мілинах, річкових косах. Після відходу Каховського водосховища створилися оптимальні умови для проростання цього виду.

Тепер весь Великий Луг – майже 150 тис. га – вкритий природними насадженнями з білої верби. Висота лісу, який утворився за рік – 2,5-3 м. Зараз він дуже густий, але з часом, говорить еколог, ліс буде саморозріджуватися внаслідок підростання та збільшення конкуренції між окремими рослинами.

Нижній ярус лісових насаджень складається як із типових видів степових плавнів – щавлю водяного, рогозу Лаксманового – так і з нових видів флори, які акліматизувалися до місцевих умов.

При розтріскуваннях мулу в шпаринах утворилися особливі екологічні ніші. В них проростають насінини нетипових для плавнів видів рослин, які й змогли дати паростки тільки завдяки появі цих тріщин у ґрунті. Тут для них склалися ідеальні умови. Як приклад Вадим Манюк наводить каркас західний – велике листяне дерево, яке походить із Північної Америки.

Науковець пояснює, що шпарини, які утворилися при розтріскуванні дна після відходу штучної водойми, стали каталізаторами для збільшення різноманіття місцевих екосистем.

Раніше розповідалось, що екосистеми ложа дна колишнього Каховського водосховища відновлюються.

Джерело: ecopolitic

ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ
вул. Капітана Володимира Кісельова, 1, м. Полтава, 36000, тел./ факс (+38 0532) 56-95-08,
e-mail: eko@adm-pl.gov.ua, web: http://www.eko.adm-pl.gov.ua, код ЄДРПОУ 38719424

(дата офіційного опублікування в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля (автоматично генерується програмними засобами ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля)

Виконавчий комітет Решетилівської міської ради Полтавської області
код ЄДРПОУ 04382895,
38400, Полтавська область,
Полтавський район, м. Решетилівка, вул. Покровська, 14
(заявник та його адреса)
24.05.2024
(дата видачі)
16/7323 (202311911294)-158/1
(номер висновку)
7323 (202311911294)
(реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності)
16/7323 (202311911294)-158/2 від 24.05.2024
(номер і дата звіту про громадське обговорення)

ВИСНОВОК **з оцінки впливу на довкілля**

За результатами оцінки впливу на довкілля, здійсненої відповідно до статей 3, 6-7, 9 і 14* Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», планованої діяльності Виконавчого комітету Решетилівської міської ради Полтавської області (код ЄДПРОУ 04382895), яка відноситься до другої категорії видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливів на довкілля, а саме, **«Розчистка ділянки р. Псел біля с. Сухорабівка Полтавського району Полтавської області»**, встановлено:

Відповідно до звіту з оцінки впливу на довкілля (далі – Звіт з ОВД) Виконавчий комітет Решетилівської міської ради планує здійснити розчистку ділянки р. Псел біля с. Сухорабівка Полтавського району для відновлення сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річки Псел та прилеглої території.

Метою реалізації планованої діяльності шляхом розчистки р. Псел від річкових наносів на визначеній ділянці є зменшення навантаження на правий та лівий береги, припинення процесів берегової ерозії та забезпечення стабілізації берегової лінії, підвищення захисту від шкідливої дії паводкових вод, попередження підтоплення територій житлового та земельного фондів прилеглих населених пунктів.

Планована діяльність із розчистки ділянки р. Псел буде здійснюватися на земельних ділянках водного фонду Решетилівської міської територіальної громади на північних околицях села Сухорабівка за межами населеного пункту. Від найближчої житлової забудови – будинки села Сухорабівка, ділянка планованої діяльності знаходиться на відстані 150м.

Складування виїнятого обводненого ґрунту (гідровідвали) планується на окремій земельній ділянці орієнтовною площею 1,8 га (землі запасу, що не передані у власність та не надані у користування) на території Решетилівської міської територіальної громади Полтавського району Полтавської області). На вказану ділянку складування ґрунту в даний час розробляється проєкт землеустрою. Відповідно до Звіту з ОВД, на ділянці присутні збіднілі, неродючі, частково заболочені ґрунти, що не містять родючого шару.

Згідно листа Департаменту екології та природних ресурсів Полтавської облвійськадміністрації від 24.11.2023 № 4903/04.3-22 територія здійснення планованої діяльності не належить до об'єктів та територій природно-заповідного фонду, але входить до екомережі Полтавської області, а саме Псільського регіонального природного екокоридору, отже, територія реалізації планованої діяльності перебуває в межах Української частини Смарагдової мережі Європи.

Відповідно до листа від 14.11.2023 у Регіонального офісу водних ресурсів у Полтавській області року відсутня інформація щодо розроблених проєктів з визначення водоохоронних зон і прибережних захисних смуг річки Псел у селі Сухорабівка Полтавського району Полтавської області.

Територія планованої діяльності не відноситься до сейсмонезбезпечних територій та розміщена за межами туристичних маршрутів області.

Відповідно до листа Департаменту культури та туризму Полтавської облвійськадміністрації від 27.11.2023 в межах території планованої діяльності або поряд розташований об'єкт археології – поселення бронзового часу Сухорабівка 1, який не занесений до категорії пам'яток.

У Звіті з ОВД зазначено, що відповідно з частиною першою статті 36 Закону України «Про охорону культурної спадщини», якщо під час проведення робіт буде виявлено знахідку археологічного або історичного характеру, виконавець робіт зобов'язаний зупинити їхнє подальше ведення і протягом однієї доби повідомити про це відповідний орган охорони культурної спадщини, роботи що можуть призвести до руйнування, знищення чи пошкодження об'єктів культурної спадщини, проводяться тільки після повного дослідження цих об'єктів.

В рамках підготовки до планованої діяльності генеральним проєктувальником виконано комплекс підготовчих заходів: інженерно – геодезичні вишукування; інже-

нерно-геологічні та гідрогеологічні вишукування. Мета цих вишукувань – вивчення фізико-географічних, геоморфологічних, інженерно-геологічних та гідрогеологічних умов ділянки для обґрунтування робочого проєкту розчистки ділянки р. Псел біля с. Сухорабівка. Інженерно-геологічні умови ділянки вишукувань складні і зумовлені її розташуванням в заплаві річки.

Вишукуваннями встановлено, що сучасні негативні фізико-геологічні процеси проявляються в абразивно-аккумулятивній дії р. Псел, а саме, підмиві берегів, перенесені та відкладенні матеріалів розмиву, утворенні мілководних перепадів та відмілин, заболочені заплави. Дані процеси тісно пов'язані з формою русла, змінами рівня води в річці, швидкістю течії, а також стійкістю берегових відкладів. Максимально руслові процеси проявляються в період повені і паводків, коли витрати води в річці і швидкість течії досягають пікових значень. В цей період швидкість течії перевищує допустимі (нерозмиваючі) швидкості для ґрунтів, які складають береги та русло річки. В геологічній будові ділянки вишукувань, до глибини 3 м приймають участь відклади четвертинної системи, які представлені пісками, суглинками, торфом та мулистими-органогенними відкладами.

Під час підготовчого та будівельного періоду виконуються роботи по розбивці траси, влаштовуються тимчасові проїзди та встановлюються дорожні знаки. Загальна площа влаштування покриттів 3384 м².

Перед видаленням зелених насаджень буде проведена процедура, що передбачена Постановою КМУ №1045 від 01.08.2006 «Про затвердження Порядку видалення дерев, кущів, газонів і квітників у населених пунктах».

Згідно фізико-географічного районування ділянка реалізації планованої діяльності знаходиться на лівобережній заплавної терасі р. Псел в межах існуючої заболоченої затоки р. Псел. Абсолютні відмітки поверхні змінюються від 72,7...75 м по дну затоки та 76,5...77 м в межах її схилів та підвищень. Затока заболочена, заросла болотною рослинністю, кущами та деревами.

В геологічній будові верхньої частини розрізу до регіонального водоупору беруть участь піщано-глинисті відклади палеогенової та четвертинної систем. Відклади неогенової системи в долині річки розмиті і перевідкладені в алювій. Під час буріння розвідувальних свердловин були відкриті болотно-пролювіальні та алювіальні відклади четвертинної системи до глибини 3,0 м. Розповсюдження окремих генетичних типів четвертинних відкладів тісно пов'язано з геоморфологічними та фізико-геологічними умовами їх утворення.

Проектними рішеннями передбачається:

- укріплення берегової лінії залізобетонною шпунтовою підпірною стінкою;
- захист відновленого контуру берегової лінії вздовж з/б підпірними стінками з залуженням порушених ділянок;
- проведення укріплення берегової лінії для захисту від ерозії берегової лінії та прибережної захисної смуги;
- відновлення та інженерний захист берегової лінії за рахунок переміщення ґрунту з місця наноси.
- влаштування берегоукріплення вертикального профілю з використанням залізобетонних конструкцій.

Основні показники планованої діяльності: довжина розчистки 306 м; площа розчистки – 1,67 га; довжина влаштування кріплення – 77,0 м; 5. тип кріплення – укісне; термін будівництва – 6 місяців. Роботи будуть виконуватися комплексним методом з застосуванням землерийної техніки та земснарядів.

Технологія ведення робіт по розчистці та берегоукріпленню детально описана у Звіті з ОВД.

Після закінчення земляних робіт по розчистці ділянки р. Псел (мілководної зони) та підсипці берегової лінії, виконуються роботи по рекультивативі рослинного ґрунту та розплануванню прибережної території бульдозерами за два проходи. Комплекс

заходів по благоустрою передбачає залуження порушених ділянок на площі 1,9168 га посівом багаторічних трав. Укоси річки залужуються від відмітки НПР 75,70 до верху укосу. В межах прибережної захисної смуги висаджуються дерева відповідно до схеми в кількості 248 шт. та встановлюються водоохоронні знаки в кількості 2 шт.

Департамент екології та природних ресурсів Полтавської обласної військової адміністрації (далі – Департамент) враховуючи дані, наведені у Звіті з ОВД, а саме:

- вплив на атмосферне повітря:

При реалізації планованої діяльності можливий вплив на атмосферне повітря у місці виконання робіт. При цьому стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря при здійсненні планованої діяльності не буде.

При реалізації планованої діяльності вплив на атмосферне повітря можливий від наступних джерел забруднення:

- Джерело 1. Неорганізоване. Працюючі двигуни автотранспорту, техніки та засобів гідромеханізації (дизельне пальне);

- Джерело 2. Неорганізоване. Пиління під час земляних робіт;

- Джерело 3. Неорганізоване. Викиди від зварювальних робіт;

Валовий викид забруднюючих речовин від усіх джерел викидів за період будівництва

Джерело викиду	Потужність викиду т.
1. Працюючі двигуни внутрішнього згоряння	0,3104415
2. Пиління під час земляних робіт	0,279
3. Зварювальні роботи	0,01021
Всього	0,6915415

Визначення доцільності проведення розрахунку розсіювання забруднюючих речовин на ЕОМ проводиться відповідно до вимог пункту 5.21 ОНД-86. Під час виконання цього розрахунку у Звіті з ОВД параметр Ф було прийнято рівним 0,1, так як середня висота джерел викидів менша за 10 м і складає 2 м. Розрахунок доцільності проведення розрахунку розсіювання наведено в таблиці 1.5.7 Звіту з ОВД. З таблиці встановлено, що розрахунок розсіювання для всіх речовин в період підготовчих та будівельних робіт проводити не доцільно.

Під час експлуатації об'єкту стаціонарних та пересувних джерел викидів на території не передбачається. Оскільки під час провадження планованої діяльності на території об'єкту відсутні стаціонарні (організовані) джерела викидів, господарюючий суб'єкт не виконує відповідну інвентаризацію джерел викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря та не потребує постановки на державний облік за обсягами потенційних викидів в атмосферне повітря.

- вплив шуму та вібрації на довкілля:

В Звіті з ОВД визначено, що під час «сезону тиші», який діє з 1 квітня до 15 червня кожного року роботи, що супроводжуватимуться інтенсивним шумовим навантаженням здійснюватися не будуть, також роботи з берегоукріплення та розчистки дна не проводяться під час нерестового періоду, який визначається щорічно органами рибохорони.

Джерелами шуму при реалізації планованої діяльності будуть працюючі двигуни автотранспорту, техніки та засобів гідромеханізації.

Шумовий вплив від руху автотранспорту та техніки має локальний характер, в межах проєктованого майданчика. Для розрахунків приймається кількість техніки, що може одночасно знаходитися на об'єкті - 6 одиниць. Сумарний рівень звуку в розрахунковій точці на території що прилягає до житлової забудови від цих джерел складає 58 дБА.

Відповідно до вимог ДБН В.1.1-31:2013 «ЗАХИСТ ТЕРИТОРІЙ, БУДИНКІВ І СПОРУД ВІД ШУМУ» та ДСП 173-96 «Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів», максимальний рівень звуку в житлових приміщеннях квартир денний - 55 дБА, нічний - 45 дБА, а на території що прилягає до житлових будинків відповідно денний 70 дБА, нічний 60 дБА.

Усі роботи виконуватимуться на об'єкті тільки у денний час. У Зваїті з ОВД встановлено, що фактичний розрахунковий рівень звуку не перевищує нормативний.

Усі працівники використовують під час роботи засоби індивідуального захисту від шуму (беруші, навушники).

Вібрація, та акустичні коливання, які утворюються при роботі механізмів автотранспорту та техніки носять локальний, обмежений характер та не мають істотного впливу на населення на прилеглій території та на довкілля. Локальна незначна вібрація, що певною мірою впливає на водіїв автотранспорту та бульдозерів, можлива лише при керуванні цими засобами.

До основних організаційно-технологічних заходів зниження рівнів вібрації на робочих місцях відноситься своєчасне проведення планового та попереджувального ремонту транспорту та техніки з перевіркою вібраційних характеристик, а також контроль вібраційних характеристик при експлуатації автотранспорту з метою їх відповідності паспортним та нормативним показникам. Для захисту працівників від локальної вібрації та шуму використовуються індивідуальні засоби захисту.

Планована діяльність не відноситься до підприємств з технологічними процесами, які є джерелами статичної електрики, електромагнітних та іонізуючих випромінювань, інших шкідливих факторів які визначені ДСП 173-96 «Державні санітарні

правила планування та забудови населених пунктів». Планована діяльність не призведе до світлового забруднення навколишнього природного середовища та не відноситься до підприємств з технологічними процесами, що використовують джерела радіаційного випромінювання, та/або сировину що є джерелом радіаційного випромінювання.

- вплив на ґрунти, геологічне середовище:

В підготовчий період стоянку будівельної техніки передбачається облаштувати водонепроникним покриттям та влаштувати майданчик для збору побутових і будівельних відходів.

Загальний об'єм виїмки ґрунтів по руслу річки становить 20129,3 м³.

Складування виїнятого обводненого ґрунту (гідровідвали) планується на окремій земельній ділянці. Карти складування мінерального ґрунту (гідровідвали) облаштовуються по периметру захисними дамбами для забезпечення зневоднення пульпи і повернення зворотних вод після відстоювання в русло річки Псел. Захисні дамби гідровідвалів виконуються з порушених ґрунтів з пошаровим їх ущільненням. Навколо гідровідвалів на період виконання робіт влаштовуються дренажні канали, по яким профільтована вода скидається в водоприймач (русло річки Псел). Розміщення гідровідвалів не буде перешкоджати скиду поверхневих вод з прилеглої території. В межах карт гідровідвалів передбачається облаштування регулюючих водоскидних колодязів для збору та відведення зворотних вод по трубопроводах в русло річки Псел.

Вибір місця тимчасового складування ґрунтів виконано з врахуванням морфологічних і технічних чинників, які сприяють зменшенню впливу на довкілля. У місцях складування виїнятих обводнених земляних мас попередньо знімається верхній шар ґрунту об'ємом 2285,70 м³ і переміщується в тимчасові відвали (бурти) на відстань 40 м, де зберігається до закінчення робіт основного періоду. Загальна площа зняття ґрунту складає 7619 м².

Надлишок виїнятого ґрунту в обсязі 8934,9 м³ вивозиться на відстань до 5 км для підсіпки понижених ділянок та розрівнюється. Місця розміщення надлишкового ґрунту погоджені з землекористувачами, вони не мають верхнього родючого шару, є збіднілими та не продуктивними.

У Звіті з ОВД суб'єктом господарювання визначені заходи захисту ґрунтового та геологічного середовища, отже він:

- проводитиме на земельних ділянках господарську діяльність способами, які не завдаватимуть шкідливого впливу на стан земель;
- своєчасно інформуватиме відповідні органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування щодо стану, деградації та забруднення земельних ділянок;
- забезпечуватиме додержання встановленого законодавством України режиму використання земель, що підлягають особливій охороні;
- буде забезпечувати використання земельних ділянок за цільовим призначенням та дотримуватися встановлених обмежень (обтяжень) на земельну ділянку;
- буде забезпечувати захист земель від ерозії, виснаження, забруднення, засмічення, засолення, осолонцювання, підкислення, перезволоження, підтоплення, заростання бур'янами, чагарниками і дрібноліссям;
- планує уживати заходів щодо запобігання негативному впливу на земельні ділянки та ліквідації наслідків цього впливу;
- з метою своєчасного виявлення змін стану земель, їх оцінки, відвернення та ліквідації наслідків негативних процесів буде вести моніторинг стану ґрунтів.

- вплив на рослинний та тваринний світ, об'єкти природно-заповідного фонду:

Під час провадження планованої діяльності відбуватиметься вплив на флору і фауну у місці проведення робіт.

Вплив запроектованих робіт на іхтіофауну річок Ворскла та Чорна буде складатися з наступних чинників:

- тимчасова втрата зообентосу, фіто - і зоопланктону і виведення ділянки проведення робіт з використання як нагулу молоді риб;
- загибель молоді риб внаслідок безпосереднього виконання робіт;
- втрата ділянки потенційних нерестовищ.

Безпосередній вплив на іхтіофауну, під час проведення робіт з поглиблення дна та планування укосів, може бути простежений за наступними напрямками - зміна умов відтворення, зміна біотопів існування та зміни якісних та кількісних характеристик кормової бази.

При виїманні ґрунту засобами гідромеханізації фітопланктон, потрапляючи з ґрунтозабірні пристрої (ГЗП) в своїй більшій частині руйнується під впливом пульпи. Його питома вага в безпосередній близькості від ГЗП знижується до показників 0,02 - 0,3 г/м³ навесні та до 0,03 - 0,4 г/м³ влітку. На відстані близько 100 м та більше від місця виконання робіт ці показники знову зростають. На «виробленій» ділянці річки дещо змінене видове різноманіття та кількість фітопланктону відновлюється через короткий проміжок часу за рахунок знесення течією з верхніх ділянок річки.

Основними факторами, що негативно впливають на зоопланктон при виїманні ґрунту засобами гідромеханізації, є підвищена каламутність, наявність мінеральних суспензій, що засмічують фільтраційні апарати живих організмів, а також механічне пошкодження їх покривів та органів у пульпопроводі. Після закінчення гідромеханізаційних робіт кількісний та видовий склад зоопланктону повністю відновлюються

до вихідного значення за короткий проміжок часу.

Загальна площа проведення гідромеханізаційних робіт – 1,67 га.
Акваторії водойм на період виконання робіт втрачають рибогосподарське значення, що пов'язано з відсутністю кормових організмів, підвищеним шумом при роботі механізмів, підвищеною мутністю, яка не є характерною для сезонного стану водотоку.

Передбачається виконання розрахунків збитків рибному господарству з моменту початку днопоглиблювальних робіт у відповідності до діючих на той момент ставок і нормативів та можуть бути скореговані у відповідності до можливих змін чинного законодавства чи затвердженні нових методик.

У разі виявлення на території планованої діяльності рідкісних рослин і таких, що перебувають під загрозою зникнення у відповідності до вимог статті 27 Закону України «Про рослинний світ» вони будуть пересаджені на ділянки з однотипними умовами місцезростання.

У Звіті з ОВД зазначено, що територія планованої діяльності знаходиться поза межами природно-заповідного фонду, отже негативного впливу на об'єкти і території природно-заповідного фонду не відбуватиметься. Ділянки суші і водного простору, природні комплекси та об'єкти, які мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність і виділені з метою збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу та забезпечення фонового моніторингу навколишнього природного середовища у процесі провадження планованої діяльності використовувати не заплановано.

Оскільки реалізація планованої діяльності передбачається в межах об'єкта Смарагдової мережі Psel river valley (SiteCode: UA0000312), можливий вплив на нього в період виконання будівельних робіт.

- вплив на водне середовище:

У Звіті з ОВД зазначено, що вплив на поверхневі води можливий в процесі роботи засобів гідромеханізації, при цьому утворюється зона підвищеної каламутності, в межах якої здійснюється обмін між суспензією і водним середовищем забруднюючими речовинами. Такий обмін відбувається тільки у разі знаходження забруднювачів в трансформованому вигляді. Найчастіше це спостерігається при техногенному забрудненні ґрунтів.

Багаторічний досвід досліджень і натурних спостережень за дією розчистки на аналогічних об'єктах на водне середовище показав, що в контрольному створі (на відстані 250 м від точки робіт) концентрації забруднюючих речовин не перевищують гранично допустимих.

Проведення робіт зможе тимчасово впливати на забруднення підземних вод внаслідок виносу дрібнодисперсних ґрунтових частинок, змиву з поверхні будівельної техніки витоків ПММ, розчинників та ін., які утворюються при виконанні земляних робіт.

Для питних потреб робітників на території провадження планованої діяльності буде використовуватися вода привозна питної якості. Нормативно-розрахункова витрата якої, з врахуванням норми визначеної ДБН В.2.5-74:2013 для 12 працюючих, становить 24 л/доб. Загальний об'єм питної води спожитої за весь період будівництва складе 3072 літрів.

Господарсько-побутове обслуговування робітників буде забезпечено привозною технічною водою. Витрата води для цих потреб на весь період будівництва складе 15360 літрів.

Крім того проєктними рішеннями передбачено використання привозної технічної води для виготовлення будівельних розчинів у обсязі 150,62 м³.

Отже, загальні показники водоспоживання та водовідведення за весь період будівництва складатимуть:

Водоспоживання – 3 072+15360+150620= 169052 літрів. (169,052 м³)
Водовідведення – 15 360 літрів. (15,36 м³).

Для запобігання вторинного забруднення водного об'єкту завислими речовинами від відвалів виїнятого ґрунту буде виконане їх обвалування.

У Звіті з ОВД зазначено, що планована діяльність буде здійснюватися відповідно до вимог Водного кодексу України, Кодексу України «Про надра», Закону України «Про питну воду та питне водопостачання», Постанови Кабінету Міністрів України № 2024 від 18 грудня 1998 року «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» та наказу Міністерства охорони здоров'я України № 172 від 19.06.1996, Постанови Кабінету Міністрів України № 557 від 12.07.2005 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення робіт на землях водного фонду».

Здійснення організації технологічного процесу буде виконано з урахуванням вимог Водного та Земельного кодексів України.

- вплив на клімат і мікроклімат планованої діяльності:

Об'єкт, що проєктується не включений до переліку видів діяльності, викиди парникових газів в результаті провадження яких, підлягають моніторингу, звітності та верифікації.

Кліматичні особливості території планованої діяльності не призводять до зростання інтенсивності впливів планованої діяльності на навколишнє середовище.

Вплив хімічних факторів забруднення атмосфери при реалізації планованої діяльності передбачається в межах нормативного (допустимий) та не призведе до

змін клімату.

Теплове забруднення повітряного басейну не відбувається.
Зміни водного режиму, який може вплинути на клімат не передбачається.
При реалізації планованої діяльності відсутні стаціонарні джерела забруднення, що виділяють парникові гази.

- поводження з відходами, які будуть утворюватися в процесі здійснення планованої діяльності:

При реалізації планованої діяльності утворюються відходи при підготовчих і будівельних роботах.

- Підготовчий період та період будівництва:
- відходи від видалення самосійних дерев, кущів та чагарників (03 03 01 Відходи кори та деревини);
 - пісок забруднений нафтопродуктами (15 02 02* Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральне ганчір'я та захисний одяг, забруднені небезпечними речовинами);
 - відпрацьовані абразивні круги (12 01 17 Відходи абразивних матеріалів для дробоструминного оброблення інші, ніж зазначені за кодом 12 01 16);
 - огарки електродів (12 01 13 Відходи процесів зварювання);
 - спецодяг зношений та засоби індивідуального захисту використані (20 01 10 Одяг);
 - змішані побутові відходи (20 03 01 Змішані побутові відходи).

При реалізації планованої діяльності використовується автотранспорт та спецтехніка підрядної організації. Ремонт/обслуговування автотранспорту проводиться на спеціалізованих пунктах ремонту та обслуговування автотранспорту підрядника. Заправка автотранспорту паливом здійснюється на АЗС, заправка засобів гідромеханізації – привозним паливом.

Перелік відходів що утворюються за весь період будівництва			
№ з/п	Код відходу за НПВ	Найменування відходу	Кількість, відходів, тон за весь період
Відходи що є небезпечними			
1	15 02 02*	Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральне ганчір'я та захисний одяг, забруднені небезпечними речовинами	0,13
Відходи що не є небезпечними			
2	03 03 01	Відходи кори та деревини	25,164
3	20 01 10	Одяг	0,01083
4	20 03 01	Змішані побутові відходи	0,45
5	12 01 17	Відходи абразивних матеріалів для дробоструминного оброблення інші, ніж зазначені за кодом 12 01 16)	0,0005
6	12 01 13	Відходи процесів зварювання	0,00009466
Всього			25,7554246

Під час експлуатації об'єкту відходи не утворюються.
Для вдосконалення підготовки відходів до повторного використання, забезпечення високоякісного рециклінгу та інших операцій з відновлення відходи підлягають роздільному збиранню та не повинні змішуватися з іншими відходами або матеріалами, що мають різні властивості. При реалізації планованої діяльності передбачено роздільну систему збирання відходів, що утворюються при експлуатації об'єкту.

Кожний вид відходів, в залежності від класу безпеки, морфологічного та фізичного стану збирається, зберігається відповідно до вимог чинного законодавства.

Управління відходами, що утворюються при реалізації планованої діяльності наведено в таблиці

Для видалення/відновлення відходів що утворюються при реалізації планованої діяльності будуть укладені відповідні договори.

№ з/п	Код по НПВ	Назва відходу	Управління відходами	
			Спосіб зберігання відходів	Операція управління
1	15 02 02 *	Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральне ганчір'я та захисний одяг, забруднені небезпечними речовинами	Герметичний контейнер на території комунального підприємства	Видалення, D5

2	03 03 01	Відходи кори та деревини	контейнер на території комунального підприємства для дрібних частин, насипом на території комунального підприємства для великих частин	D13 Попередні операції з відходами перед операціями з видалення, визначеними у позиціях D1-D12 цього додатка, у тому числі сортування, дроблення, ущільнення, гранулювання, сушіння, подрібнення, кондиціонування або відокремлення
3	20 01 10	Одяг	контейнер на території комунального підприємства	Відновлення, R5
4	20 03 01	Змішані побутові відходи	контейнер на території комунального підприємства	Видалення, D5
5	12 01 17	Відходи абразивних матеріалів для дробоструминного оброблення інші, ніж зазначені за кодом 12 01 16)	контейнер на території комунального підприємства	Видалення, D5
6	12 01 13	Відходи процесів зварювання	контейнер на території комунального підприємства	Відновлення, R5

- оцінка впливів планованої діяльності на техногенне та соціальне середовище:

У Звіті з ОВД зазначено, що оцінка ризику впливу планованої діяльності на здоров'я населення виконана відповідно до Методичних рекомендацій «Оцінка ризику для здоров'я населення від забруднення атмосферного повітря», затверджених Наказом МОЗ України, № 184 від 13.04.2007 та включає оцінку ризику впливу планованої діяльності на здоров'я населення (оцінка розвитку канцерогенних та неканцерогенних ефектів, а також соціального ризику).

Ризик розвитку не канцерогенних ефектів визначається шляхом розрахунку індексу небезпеки. Результати розрахунку приведені в таблиці 5.2 Звіту з ОВД. З таблиці встановлено, що ризик розвитку не канцерогенних ефектів для кожної групи забруднюючих речовин з урахуванням критичних органів та систем, які в першу чергу зазнають негативного впливу хімічних речовин, становить менше одиниці. Ризик розвитку та виникнення не канцерогенних ефектів при реалізації планованої діяльності розглядають як зневажливо малий.

Ризик розвитку індивідуальних канцерогенних ефектів при реалізації планованої діяльності розраховується для бензапірену, що надходить в атмосферне повітря від працюючих двигунів автотранспорту та техніки та має канцерогенні властивості.

Розрахунково встановлено, що ризик розвитку індивідуальних канцерогенних ефектів при реалізації планованої діяльності буде низький - припустимий ризик (рівень, на якому, як правило, встановлюються гігієнічні нормативи для населення).

Соціальний ризик планованої діяльності визначається як ризик для групи людей, на яку може вплинути впровадження об'єкту господарської діяльності підприємства, з урахуванням особливостей природно-техногенної системи. Як показують розрахунки, ризики для здоров'я людей під час реалізації планованої діяльності допустимі.

Виникнення аварійної ситуації при реалізації планованої діяльності, яка може призвести до травмування людей можливе при незадовільному стані автотранспорту, порушенні вимог техніки безпеки та пожежної безпеки. Для попередження виникнення такої ситуації, суб'єктом господарювання буде регулярно проводитися технічне обслуговування транспорту та техніки, серед персоналу регулярно буде проводитися інструктаж з техніки безпеки на робочому місці та протипожежної безпеки, на підприємстві буде розроблено відповідні заходи. Вплив та ризики для довкілля та здоров'я людей, через можливість виникнення аварійних ситуацій характеризуються як мізерні.

а також з урахуванням усієї інформації, зауважень і пропозицій, що надійшли протягом строку громадського обговорення (звіт про громадське обговорення разом з таблицею повного, часткового врахування або обґрунтованого відхилення зауважень і пропозицій є невід'ємною частиною цього висновку), вважає допустимим / недопустимим
(зайве викреслити)

провадження планованої діяльності з огляду на нижченаведене:
а саме, сукупний вплив на довкілля планованої діяльності на підставі Звіту з ОВД із комплексом технологічних, технічних, організаційних рішень, заходів по запобіганню та зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище при виконанні встановлених екологічних умов є екологічно допустимий.

Екологічні умови провадження планованої діяльності:
1. Для планованої діяльності встановлюються такі умови використання території та природних ресурсів під час виконання підготовчих і будівельних

робіт та провадження планованої діяльності, а саме:

- плановану діяльність здійснювати відповідно до вимог Водного кодексу України, Кодексу України «Про надра», Земельного кодексу України, Закону України «Про питну воду та питне водопостачання», Постанови Кабінету Міністрів України № 2024 від 18 грудня 1998 року «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» та наказу Міністерства охорони здоров'я України № 172 від 19.06.1996, Постанови Кабінету Міністрів України № 557 від 12.07.2005 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення робіт на землях водного фонду»;
- перед початком реалізації планованої діяльності виконати умову щодо проведення археологічних обстежень, що зазначена в листі Департаменту культури і туризму від 27.11.2023 № 01-20/2204;
- здійснювати проведення усіх видів робіт відповідно до заборон та обмежень встановлених для об'єктів та територій Смарагдової мережі;
- забезпечити дотримання нормативних рівнів забруднюючих речовин в атмосферному повітрі при виконанні будівельно-монтажних робіт;
- не допускати перевищення нормативних рівнів шумового впливу;
- розробити та виконувати спеціальні заходи щодо зниження шумового впливу на тваринний світ (встановити шумопоглинаючі екрани та ін.);
- відповідно до вимог ст. 39 Закону України «Про тваринний світ» дотримуватися «сезону тиші» та привести робочий графік у відповідність до цих вимог;
- організувати збір, очищення та відведення дощових і талих вод з майданчиків розміщення транспортних засобів, з метою виключення забруднення водного середовища, ґрунту;
- заборонено скид стічних вод, що можуть містити забруднюючі речовини (в тому числі дощових та талих стічних вод), використовуючи рельєф місцевості (балки, пониззя, кар'єри тощо);
- здійснити благоустрій території об'єкту планованої діяльності та прилеглої території;
- вести облік кількості, типу і складу відходів, що утворюються, зберігаються, видаляються під час здійснення планованої діяльності;
- управління відходами здійснювати відповідно до вимог Закону України «Про управління відходами», документів дозвільного характеру та укладених договорів із суб'єктами господарювання у сфері управління відходами;
- не допускати забруднення нафтопродуктами ґрунтів на території провадження планованої діяльності. У разі виявлення такого забруднення необхідно вжити заходів щодо його ліквідації;
- дотримуватися Закону України «Про охорону атмосферного повітря»;
- забезпечити персонал засобами індивідуального захисту;
- при роботі обладнання дотримуватись вимог технологічних інструкцій;
- розміщення гідровідвалів здійснювати у встановлених місцях, відповідно до проектної документації;
- вибір місця розміщення гідровідвалів повинен бути погоджений із землевласниками та не суперечити цільовому призначенню земельної ділянки;
- з метою недопущення розмиву чи роздуву гідровідвалів укріпити їх посівом багаторічних рослин типових для даної території, без застосування інвазивних видів та інтродуцентів;
- забороняється змінювати природний рельєф річки та поглиблювати її дно нижче природного рівня;
- земельну ділянку, що відведена для проведення планованих робіт, після завершення планованої діяльності необхідно рекультивувати та привести до придатного стану;
- проводити роботи лише в денний час;
- проводити роботи в межах визначеної території без зміни русла річки;
- максимально зберігати існуючий рельєф відповідно до природних ухилів;
- проїзд транспорту дозволений тільки в межах відведених доріг;
- забезпечити пілоподавлення при проїзді автомобільної техніки;
- забезпечити перевезення важкої техніки спеціальною технікою;
- заправку, мийку, техобслуговування та ремонт транспортних та вантажопідйомних механізмів проводити у спеціально передбачених та організованих місцях з метою запобігання забруднення довкілля;
- не допускати складування і зберігання забруднюючих матеріалів у межах водоохоронної зони;
- не допускати видобування і вивіз за територію об'єкту корисних копалин місцевого значення (піску, гальки і гравію);
- забороняється проведення підготовчих робіт і робіт з розчистки у період масового розмноження диких тварин та у нерестовий період;
- забороняється засипати озера, заплави річок, стариці річок, прибережні захисні смуги річок вилученим ґрунтом та мулом;
- перед початком реалізації планованої діяльності провести польові дослідження та встановити:
 - Перелік видів Червоної книги України (ЧКУ) та Резолюції 6 Бернської конвенції, що зустрічаються на території планованої діяльності, у межах її СЗЗ та можуть потенційно бути зачеплені у ході та унаслідок провадження планованої діяльності (в

Європа не готова до подолання кліматичної катастрофи

Експерти дійшли висновку, що значні кліматичні ризики ЄС вимагають загальносистемної трансформаційної адаптації, яка включає реформування інституцій, законодавчої бази та галузевих стратегій.

Світовий банк у партнерстві з Європейською комісією оприлюднив серію звітів, дані яких свідчать про неготовність європейського континенту впоратися з наслідками зміни клімату в найближчі роки.

Відповідні документи Світовий банк розмістив на своєму сайті.

Серед найбільш тривожних висновків є такий: ЄС може втратити 7% свого ВВП через боротьбу зі зміною клімату до 2030-х років.

Відповідно до одного зі звітів, "Economics for Disaster Prevention and Preparedness" ("Економіка для запобігання катастрофам та готовності до них"), пов'язані з кліматом погодні явища минулого року вже коштували Європі понад 77 мільярдів євро. Але банк зазначає, що суму витрат можна знизити за допомогою кращих даних і стратегій фінансування.

У звіті експерти Світового банку зазначили, що хоча європейські країни й вживають серйозних заходів, щоб підготуватися до цих наслідків, але потрібно зробити ще більше. Особливу увагу вони рекомендували звернути на критичні сектори, наприклад, ті, що надають послуги реагування на надзвичайні ситуації. Наприклад, у половині країн-членів ЄС є по-

жежні станції, розташовані в районах, де існує небезпека більш ніж одного стихійного лиха.

Один зі звітів присвячений питанню фінансування підвищення готовності до адаптації до клімату. У ньому зазначається, що раннє інвестування є набагато більш рентабельним, ніж пізнє інвестування, і що визначення пріоритетів є найкращим способом зосередити витрати.

Тому спеціалісти Світового банку рекомендували країнам ЄС направити фінансування до більш схильних до ризику районів або активів, які можуть бути вразливими до наслідків лиха та створювати небезпеку для людей або спричиняти серйозні збої, такі як старіння інфраструктури чи критичних мереж.

Згідно з одним зі звітів, вартість адаптації до клімату коливатиметься від 34 до 110 євро на людину на рік, залежно від місця проживання. Загальні витрати на адаптацію в Європейському Союзі до 2030-х років можуть становити від 15 до 64 мільярдів євро на рік, що передбачає необхідний обсяг фінансування адаптації від 0,1 до 0,4 відсотка ВВП ЄС.

Солен Денглер, старший спеціаліст Світового банку з адаптації до зміни клімату, впевнена, що країни ЄС повинні проводити більше ґрунтовних досліджень як на національному, так і на галузевому рівнях, щоб визначити прогалини в адаптації, витрати та переваги заходів з адаптації та відстежувати витрати на

адаптацію та впровадження цих заходів.

Звіт щодо катастроф завершує кілька конкретних прикладів, таких як лісові пожежі та сильна спека в Болгарії, вплив повеней на транспорт у Румунії та запобігання лісовим пожежам у лісовому секторі у Швеції. Але фахівці, які працювали над документом, зазначають, що для адаптації до кліматичних змін та усунення спричинених ними загроз потрібні кращі дані.

"Не вистачає інформації про прогнозовані наслідки кліматичних ризиків у короткостроковій та середньостроковій перспективі з 2030-х до 2050-х років, особливо для оцінки галузевих чи інвестиційних портфельів", — говорить Денглер.

Вона окремо наголосила, що адаптація до зміни клімату є доповненням до пом'якшення наслідків зміни клімату. Експертка впевнена, що дія в обох випадках є економічно вигідною й може зменшити прямі втрати від стихійних лих і кліматичних впливів і мати ширші соціальні та екологічні вигоди.

Укладачі звіту дійшли висновку, що Євросоюзу знадобиться значне розширення державного, приватного та змішаного фінансування, а інвестиційне планування та фінансові стратегії ще недостатньо обґрунтовані розумінням вартості адаптації до зміни клімату на національному рівні та рівні ЄС.

Джерело: worldbank

США різко збільшили мито на китайські сонячні панелі

Китай негайно пообіцяв вжити заходів у відповідь.

Президент США Джо Байден оголосив про різке підвищення мит на низку китайських імпортованих товарів, включаючи фотоелектричні елементи, які використовуються для виготовлення сонячних панелей та батареї для електромобілів.

Про це повідомляє Reuters.

Підвищення митних ставок також торкнулося електромобілів, сталі і алюмінію, напівпровідників, акумуляторів, медичних товарів, важливих мінералів та кранів.

Байден збереже тарифи, запроваджені його попередником-республіканцем Дональдом Трампом, одночасно підвищуючи інші.

Яка ж величина зростання?

- мито на фотоелектричні елементи, які використовуються для виготовлення сонячних панелей, збільшилося удвічі — з 25% до 50%;
- тариф на китайські електромобілі підвищився в 4 рази — з 25% до 100%;
- ставки мита на літій-іонні батареї для електромобілів та інші частини акумуляторів збільшилися в понад 3 рази — з 7,5% до 25%;

- у 2025 і 2026 роках також виросте до 50% тарифна ставка на напівпровідники, а також графіт і постійні магніти;

- мита на деякі важливі корисні копалини підвищать з нуля до 25%.

Аналітики попереджають, що цей крок може призвести до підвищення загальної вартості сонячних панелей, електромобілів, акумуляторів і пов'язаних з ними товарів.

Уряд США виділив \$7 млрд для програми «Сонячна енергія для всіх», яка спрямована на встановлення сонячних панелей.

Широкий доступ до сонячної енергії є критично важливим для переходу США від викопного палива на відновлювані джерела енергії. Але існує проблема: вартість сонячних панелей на даху будинків сягає десятків тисяч доларів, що робить їх недоступними для багатьох американців. Зазначається, що нові розширені державні програми повинні подолати цю цінову пірву. Програма «Сонячна енергія для всіх» пропонує безкоштовні або дешеві сонячні панелі на даху.

Джерело: Reuters

Чемпіонат Європи 2024 по футболу організують з урахуванням екологічних стандартів

Для досягнення цілей було виділено €32 млн

УЄФА та Німецька футбольна асоціація (DFB) оголосили, що цьогорічний Чемпіонат Європи по футболу Євро-2024 буде організовано з урахуванням екологічних стандартів.

Про це повідомляє Euractiv.

Чемпіонат цього року пройде у Німеччині. Зазначається, що стадіони, на яких відбудуться матчі, відповідають екологічним стандартам, тому не було потреби будувати їх з нуля або реконструювати.

На стадіонах та у штаб-квартирах планується використання енергії з відновлюваних джерел, а в разі потреби – «екологічно чисті» генератори. Також передбачається зменшення використання прожекторів та споживання електроенергії у прес-центрах. Фан-зони будуть розміщені у затінених місцях для мінімізації впливу прямих сонячних променів та перегрівання, а під час спеки будуть введені перерви на охолодження.

Крім того, планується зменшити споживання води, а їжа буде подаватися з мінімальним використанням упаковки, яка підлягає переробці. На всіх стадіонах та місцях публічного перегляду передбачається використання багаторазових стаканчиків.

Зазначається, що минулого року була представлена Стратегія УЄФА щодо навколишнього середовища, соціальної сфери та управління (ESG), співавтором якої є DFB.

«Ми прагнемо стати частиною рішення щодо вимірювання та зменшення впливу футболу на довкілля, а також використовувати силу нашого виду спорту для підвищення обізнаності та стимулювання дій», – зазначив тоді директор УЄФА з питань сталого розвитку Мікеле Ува.

Як стало відомо, за кожен тону викидів CO₂, спричинену проведенням Євро-2024, до кліматичного фонду буде перераховано €25. Згідно з прогнозами, зробленими до турніру, на проекти із захисту клімату буде виділено близько €7 млн.

Також, за даними дослідження екологічного аналітичного центру Oeko Institut, близько 80% очікуваного вуглецевого сліду цієї події буде отримано від транспорту.

Як повідомлялося раніше, змагання з триатлону та плавання на Олімпіаді-2024 можуть бути перенесені або скасовані через забруднення річки Сена у Парижі.

Джерело: Euractiv

Україна у 2023 році витратила 2,11 млрд грн на утримання Чорнобильської зони відчуження

У 2024 році заплановано витратити 2,49 млрд грн на управління зоною відчуження

У 2023 році Україна витратила 2,11 млрд грн на збереження безпечного стану зупинених енергоблоків Чорнобильської АЕС, об'єкта «Укриття», обробку та утилізацію радіоактивних відходів, а також на інші заходи з екологічної безпеки в цій зоні.

Про це повідомляє аналітичний центр DiXi Group.

Згідно з інформацією, оприлюдненою на порталі Energy Map, у 2023 році передбачалося спрямування 2,81 млрд грн на управління зоною відчуження, але Держагентством України з управління зоною відчуження (ДАЗВ) було витрачено лише 75,2% від запланованої суми.

За даними, 1,26 млрд грн було спрямовано на підтримку у безпечному стані зупинених енергоблоків Чорнобильської АЕС та об'єкта «Укриття», який було споруджено у вигляді захисного накриття над саркофагом четвертого реактору станції.

Зазначається, 430 млн грн були спрямовані на підтримку екологічно безпечного стану у зоні відчуження та обов'язкового відселення.

Додатково, 390 млн грн були виділені на дезактивацію, транспортування, переробку та захоронення радіоактивних відходів, а також

на роботи з будівництва комплексу «Вектор», де здійснюються ці заходи.

Інші витрати, включаючи збереження етнокультурної спадщини постраждалих регіонів від Чорнобильської катастрофи, керівництво та управління діяльністю у зоні відчуження та радіологічний захист населення, склали 30 млн грн.

Повідомляється, що на 2024 рік заплановано витрати на управління зоною відчуження на рівні 2,49 млрд грн.

Як повідомлялося раніше, у 2023 році представники Норвегії та Великої Британії анонсували передачу €5 мільйонів на підтримку розвитку Чорнобильської зони відчуження.

Джерело: dixigroup

В Україні через три роки остаточно заборонять суцільні рубки лісу в Карпатах

Нова постанова запроваджує чітку систему контролю та спрощує процес відновлення лісів після бойових дій

Кабінет міністрів України схвалив заборону на суцільні рубки у гірських лісах Карпатського регіону. Документ набуде чинності через три роки від моменту затвердження.

Про це повідомляє пресслужба Державного агентства лісових ресурсів у Facebook.

Зазначається, що Кабінет міністрів України схвалив постанову «Деякі питання ведення лісового господарства у період дії правового режиму воєнного стану та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 12 травня 2007 р. № 724».

Ця постанова забороняє проведення вирубки лісу в Карпатах через три роки після схвалення та запроваджує систему лісового господарства, яка базується на принципах наближеного до природи лісівництва.

Повідомляється, що постановою визначено особливості здійснення рубок, пов'язаних з необхідністю оборони держави та її безпеки, на період дії воєнного стану та протягом шести місяців з дня його припинення або скасування. Рубки тепер будуть здійснюватись за зверненням військових адміністрацій відповідно до чітко визначеної процедури.

Також було оголошено, що постанова вносить зміни до Правил поліпшення якісного складу лісів, в частині проведення рубок переформування, заснованих на принципах наближеного до природи лісівництва з метою найширшого застосування вибіркової і поступової системи рубок, які відповідають міжнародній практиці.

Перехід до вибіркової системи рубок передбачається збільшити щорічний приріст деревостанів і забезпечити безперервне та раціональне використання лісу.

«Так, це дійсно означає, що «лисих» Карпат ви більше не побачите, а дозвільна процедура, визначена Постановою 454 мінімізує негативні наслідки військових дій для лісу, запроваджує чітку систему контролю, запобігає зловживанням та спрощує процес відновлення лісів після бойових дій», – підсумували у пресслужбі.

Як повідомлялося раніше, кабінет міністрів України затвердив правила вирубування дерев і чагарників та використання цієї деревини на лісових ділянках, призначених не для лісового господарства.

Джерело: ecopolitic

Країни G7 планують відмовитися від вугілля до початку 2030-х років

Відмова від використання вугілля стане важливим кроком у реалізації цілей обговорених на COP28 Країни Великої сімки (G7) планують підписати угоду про припинення використання вугілля для виробництва електроенергії до 2035 року.

Про це повідомляє Reuters.

Зазначається, що країни G7 повинні закрити свої вугільні електростанції у першій половині 2030-х років. Проте, їм надається можливість обрати конкретну дату, яка відповідає обмеженню підвищення глобальної температури на 1,5°C.

Це дає змогу для маневрів Берліну та Токію, чий вугільний електростанції виробляють більше однієї чверті загальної електроенергії.

Повідомляється, що Німеччина вже законодавчо закріпила закриття вугільних електростанцій до 2038 року, тоді як Японія ще не визначилась. Міністр Великої Британії з питань енергетичної безпеки та стратегії нульових викидів Net Zero Ендрю Боуї підтвердив цю новину в інтерв'ю Class CNBC.

«Ми відмовимося від вугілля в першій половині 2030 року», – заявив міністр. Угода про відмову від вугілля стане великим кроком у напрямку, визначеному минулорічним кліматичним самітом Організації Об'єднаних Націй COP28 щодо поступової відмови від викопного палива, серед яких вугілля є найбільшим забруднювачем.

«Це ще один цвях у труну для вугілля. Шлях до поступової відмови від вугільної енергетики був довгим: минуло більше семи років з того часу, як Британія, Франція, Італія та Канада взяли на себе зобов'язання поступово відмовитися від вугільної енергетики, тому приємно бачити, що Сполучені Штати і, особливо, Японія нарешті більш чітко висловили свої наміри», – зазначив директор програми Ember Global Insights Дейв Джонс.

Нагадаємо, у 2023 році міністри охорони навколишнього середовища 27 країн ЄС погодили спільну позицію для міжнародної кліматичної конференції ООН COP28 з пом'якшеними цілями щодо скорочення викидів та відмови від викопного палива. На кліматичній конференції COP28 ОАЕ представили пом'якшений проєкт фінальної угоди, яка не передбачає поступову відмову від викопного палива. Учасники кліматичної конференції COP28 підписали історичну угоду, яка вперше зобов'язала світ відмовитися від усіх видів викопного палива.

Фахівці Economic Laws Practice назвали основні висновки та наслідки кліматичної конференції COP28 які мають сприяти більш рішучим кліматичним діям, адже світ не знаходиться на шляху обмеження глобального потепління навіть на рівні 2°C.

Джерело: Reuters

Скільки екологів за освітою у 2022-2023 роках випустила Україна: МОН оприлюднило статистику

Яку кількість фахівців довкіллевих спеціальностей щороку готують українські ЗВО

Міністерство освіти і науки України опублікувало статистику за 2022 – 2023 рік щодо кількості студентів, які отримували освітні ступені бакалавра та магістра у спеціальностях 101 «Екологія» та 183 «Технології захисту навколишнього середовища».

Про це повідомляє Офіс сталих рішень.

«Окремої уваги заслуговує та кількість майбутніх спеціалістів, які (НЕ-) знаються на технологіях захисту довкілля, розуміють фундаментальні вимоги сучасної природоохоронної діяльності, (НЕ-) знають, які виклики доведеться долати, потрапивши на реальне підприємство чи в організацію. Ви погляньте на ці цифри, надані нам МОН у 2024...», – зазначає президентка РАЕВ Людмила Циганок

За даними, оприлюдненими МОН, у 2022 році майже 6,9 тисяч людей здобували бакалавра за спеціальністю «Екологія» і майже 2,7 тисячі навчалися на магістра. У цьому ж році лише 7 осіб здобували бакалаврський ступінь у галузі Технологій захисту навколишнього середовища, а 3 – ступінь магістра.

У 2023 році більше 6,6 тисяч людей навчали-

ся на бакалавра за спеціальністю «Екологія», а понад 3,1 тисячі отримали ступінь магістра в цій галузі. Але у цьому році спостерігався значний зріст у галузі Технологій захисту навколишнього середовища. Здобули бакалаврський ступінь 87 осіб, а ступінь магістра вже 116.

«Як подолати прірву, що відслідковується роками і якими мають бути дії держави, щоб зелена відбудова не стала фарсом? Для виявлення ключових проблем і надання пропозицій в майбутньому в підготовці фахівців ми з Асоціацією РАЕВ та ПРООН в Україні проводимо опитування 5 категорій учасників взаємодії», – каже Циганок.

Як повідомлялося раніше, у 2022 році в Україні запустили Дистанційну кліматичну школу для учнів 3-5 класів та їхніх вчителів. Метою курсу є залучення дітей та дорослих до збереження планети і довкілля через щоденні виважені побутові дії.

Джерело:

Японський супутник зробив фото космічного сміття

Це не перше зображення космічного сміття зблизька, яке коли-небудь бачили

Японська космічна агенція Astroscale оприлюднила фотографію, зроблену під час місії з видалення космічного сміття. На знімку видно скинуту ракету.

Про це повідомляє Українська Правда.

«Дивіться, зображення космічного сміття, отримане під час операцій зближення та наближення під час нашої місії ADRAS-J», – написала компанія на сторінці у соціальній мережі X.

Основним завданням супутника ADRAS-J є безпечне наближення до об'єкта і його вивчення. На зображенні видно, як об'єкт, обгорнутий коричневим ізоляційним матеріалом, пересувається через темний простір космосу. Цей предмет – 11-метрова японська ракета H-2A, масою приблизно 3 тонни.

У компанії зазначають, що успішне наближення до ракети на відстань у кілька сотень метрів до об'єкта – важливий крок, спрямований на технічний прогрес, який сприятиме вирішенню проблеми космічного сміття.

«На наступному етапі місії ADRAS-J намагатиметься отримати додаткові зображення. Очікується, що зібрані зображення та дані зроблять значний внесок у покращення розуміння космічного сміття і надання важливої інфор-

мації для майбутніх місій з його видалення», – написала компанія на сторінці у соціальній мережі X.

Повідомляється, що вони планують вилучати об'єкти і спалювати їх в атмосфері Землі за допомогою супутника, оснащеного роботизованою рукою.

Історик космічних польотів Гюнтер Кребс зазначив, що оприлюднена фотографія – це не перше зображення космічного сміття. Повідомляється, що у 2003 році супутник XSS-10 дослідницької лабораторії Повітряних сил США зустрівся з відпрацьованим верхнім ступенем ракети Delta II і зробив зображення об'єкта. Однак ця операція була значно простішим завданням ніж те, яке виконав зонд ADRAS-J.

Як повідомлялося раніше, на навколоземну орбіту у 2021 році вивели магніт KA ELSA-d японського виробника Astroscale, завдання якого – збирати космічне сміття.

Джерело: life.pravda.com.ua/

СВАМ: нові масові проблеми у ланцюжках доданої вартості європейських імпортерів

Компанії надавали інформацію щодо вуглецевого сліду, але їхня методика розрахунку не відповідає прописаній у СВАМ-сертифікатах

Європейський механізм транскордонного вуглецевого коригування (СВАМ – Carbon Border Adjustment Mechanism) невдовзі набуде чинності і змусить значну частину європейських імпортерів змінювати власні бізнес-моделі або відмовлятися від імпорту з третіх країн взагалі.

Про це попередив Станіслав Зінченко, директор GMK Center.

У червні 2022-го Європарламент ухвалив рішення щодо вуглецевого мита. Домовленості включають поетапну відмову від безкоштовних квот в секторах, що підпадають під СВАМ, починаючи з 2027 по 2032 роки.

У зв'язку із цим у другій половині 2024 р. можливі складнощі на кшталт тих, що були під час пандемії. Вони будуть зумовлені тим, що майже 50% європейських імпортерів не знають, з якого часу вони зможуть вказувати у СВАМ звітності дані щодо актуальних вуглецевих викидів. Ця проблема стане абсолютно реальною після липня через те, що вже не можна буде використовувати у звітності індикативні викиди.

Варто бути готовими до переформатування торговельних потоків, адже у багатьох країнах активно обговорюються варіанти впровадження механізмів, подібних до СВАМ. Так, про свій намір запровадити з 2026 р. механізм вугле-

цевого коригування заявила Велика Британія. Уряд Австралії вивчає доцільність запровадження тарифів на імпорт вуглецеємної продукції. У Південній Америці місцева асоціація виробників сталі підтримує ідею створення регіонального СВАМ. Нагадаємо, що США також запроваджують свій СВАМ. У Конгресі представили законопроект, який вводить плату за викиди вуглекислого газу не лише для імпортерів, але й для внутрішніх виробників.

Ще одним наслідком посилення вимог до звітності СВАМ стане збільшення фінансового навантаження на вуглецеємний імпорт, а отже, здорожчання відповідних товарів. Конкуренентоспроможність такої продукції знижуватиметься в порівнянні з імпортом із країн, які не мають таких високих вуглецевих цін чи зовсім їх не сплачують.

Українські експортери намагаються підтримувати своїх європейських клієнтів, за можливості надають їм всю необхідну інформацію. Але вирішення поточних проблем у сфері СВАМ знаходиться у компетенції Єврокомісії та національних компетентних органів учасників ЄС. І ось чому:

1. Європейська технічна платформа для збору СВАМ звітів у січні не витримала існуючого об'єму навантажень, тому має бути вдосконалена.

2. Не всі імпортери змогли отримати достатню кількість інформації щодо СВАМ. Чому? Бо просвітницькі заходи проводилися тільки

англійською мовою та для обмеженої кількості учасників і не охопили всіх зацікавлених осіб у ЄС та в країнах-імпортерах.

3. Різні вимоги у країнах Євросоюзу щодо реєстрації у СВАМ реєстри створили складнощі для компаній, які працюють одночасно у декількох юрисдикціях.

4. Найбільша проблема – методика розрахунку вуглецевого сліду, викладена у СВАМ регуляціях, не повністю зрозуміла. Тому часто виникають питання щодо необхідності врахування тих чи інших аспектів викидів. Саме через це небагато компаній змогли подати інформацію щодо актуальних викидів CO₂. 80% отриманих звітів щодо СВАМ базувалися на індикативних викидах (default values), затверджених Єврокомісією.

Деякі компанії надавали наявну в них інформацію щодо вуглецевого сліду, але їхня методика розрахунку не відповідає тій, що прописана у СВАМ-сертифікатах.

Всі ці складнощі змушують європейських імпортерів задумуватись над зміною власних бізнес-моделей, шукати постачальників, які зможуть подавати дані щодо актуальних викидів CO₂, або відмовлятися від імпорту взагалі. Це потягне за собою масові проблеми у ланцюжках доданої вартості та вплине на перерозподіл ринків.

Джерело: gmk.center

Венесуела безповоротно втратила всі свої льодовики

Вона стала першою країною на планеті, яка лишилася без цих важливих частин екосистем через підвищення температур

Венесуела налічувала 6 льодовиків, 5 з яких згодом зникли, а останній, льодовик Гумбольдта, відомий також як Ла-Корона, зменшився і перетворився на крижане поле.

Про це повідомило видання The Guardian.

Вчені попередили, що це лише початок. Кліматолог та історик погоди Максиміліано Еррера наступними у черзі назвав Індонезію, Мексику та Словенію. Він вважає зникнення всіх льодовиків у Венесуелі знаковою подією, особливо в контексті тенденцій глобального потепління.

Стрімке зменшення льодовика Гумбольдта, розташованого поблизу Піко Гумбольдта,

другої за висотою вершини Венесуели, стало неприємною несподіванкою навіть для науковців. Вони очікували, що він проіснує ще десятиліття, але наразі площа льодовика становить вже менше 2 га.

Політична нестабільність у регіоні перешкоджала проведенню наукового моніторингу, а останні оцінки засвідчили неочікувано швидке скорочення площі цього видатного представника льодовиків.

Головною причиною його відступу еколог з наукової програми Adaptation at Altitude Луїс Даніель Лламбі називає відсутність у льодовика Гумбольдта зони акумуляції — найважливішої області, де може утворюватися новий лід, і він просто руйнується без можливості регенерації. Суттєвий вплив також спричини-

ло таке явище, як Ель-Ніньйо. Воно посилює потепління, особливо в тропічних регіонах, якот Венесуела, і зробило льодовики ще більш уразливими.

Ці швидкі зміни є яскравим прикладом серйозних кліматичних проблем, з якими стикається наша планета.

Джерело: The Guardian

Засновник та Видавець
Товариство з обмеженою
відповідальністю «ГЕОАКЦЕНТ»
Гол. редактор Глушаниця Максим Володимирович
Відповідальний за випуск:
Глушаниця Максим Володимирович
Видання виходить кожен місяць
за наявністю матеріалів.

Адреса редакції:
Україна, 01033, м. Київ, вул. Жилинська, буд. 59,
оф. 159 ;
тел.: +380739753774; geo.accent.tov@gmail.com
Свідоцтво про реєстрацію засобу масової
інформації КВ 25246-15186Р від 7.09.2022 р.
Газета не завжди поділяє позицію
авторів публікації.
Видання розповсюджуються безкоштовно

За достовірність інформації несуть
відповідальність автори публікації та рекламодавці.
Віддруковано ФОП Щуренко Валерія Миколаївна

Наклад 3000 прим.
Замовлення №24/2
Дата виходу в світ
24 Травня 2024 року